

Илази сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута уар-
шћују, рачунају се је-
дним фтинеје.

Уредништво се налази у
Николићевеј улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Крај велеиздајничке парнице.

Службене „Народне Новине“ у броју од уторка 21. о. мј. доносе вијест да је **краљ својим ријешењем обуставио сваку даљу истрагу у велеиздајничкој парници против Адама Прибићевића и другова.**

Сто Седморице укинуо је пресудом од дана 1. априла 1910. осуду у велеиздајничкој парници, јер није држао да је кривња доказана оптуженима и наредио је да се морају преслушати свједоци обране а и сви други докази, које износе оптужени за своју обрану, да се морају узети у обзир.

Дужност је била државног одвјетника да у року 8 дана изјави, хоће ли наставити даље прогон или не. Настављати га није могао, јер Сто Седморице тражи нове доказе, а гдје су? Сто Седморице уз то још наређује да се сви докази невиности, које обрана износи, узму у обзир. Свака даљна истрага ишла би у корист оптужених.

А обуставити нијесу хтјели једно стога, јер су мислили да ће нас том парницом моћи држати у страху и покорности. На то је нарочито рачунао бан пред распуст сабора и изборе, а друго, јер их је било срам пред свијетом све полизати.

Тако се ствар завлачила 8 мјесеци. Но, кад је Масарик у делегацијама на очи цијела свијета доказао, да су ту велеиздају начинили они који су нас тужили, кад је разголитио сву срамоту, што се перила у овој ствари, више се није смјело завлачити, морало се свршити. И да нас уједу за срце још једаред, нису хтјели обуставити ствари редовним судским путем, још ни сад нису хтјели признати да су они баш потпуно свему криви, него су предложили краљу, да он својом одлуком, нередовним путем обустави све, само да на нама још и даље остане сумња.

Али им ми поручујемо: Да сте имали куражи гонити нас, да смо криви, ви би водили ствар даље, ви би нас осудили. Нисте нас пустили на миру, што вам је жао нас, већ да прикријете своју срамоту. А сумње, коју остављате на нама не бојимо се ми. Не бојте се,

нећемо се *поправити* од страха због те сумње. Бранићемо се и борити и даље јуначки за добро ове наше сиротне Хрватске, за напредак свог измученог народа, за слободу свију нас гањаних и кињених вјечито. Нећемо дану рећи ноћ, нећемо на мјесто млијека видјети тинте, нећемо ђавола крстити анђелом, нећемо уздисати од жеље за вашим канџијама, конопима, ланцима, којима нас шибате и сапињете. Нећемо, јер смо људи, Срби, јер носимо искру Божју у себи, јер нисмо нијеме ствари. То вам је наша порука, запамтите је добро, немојте бити изненађени.

А о значењу велеиздајничке парнице други пут.

Пад Араницког.

Славко Аранички пао је са своје столице оделног предстојника правосуђа. У петак прошли објављено је у службеним новинама, да га је краљ ставио у мировину. Правосуђем управљаће један већник Стола Седморице, Брошан, док се не именује нови оделни предстојник за правосуђе.

Аранички, дакле, паде. А срушише га наши Брложани. Да је у Брлогу био изабран, не би још пао, још би га држали. Овако више нису могли. Избор у Брлогу показао је да је тај човек до крајности омражен у српском народу; да је име његово за српски народ исто што црвени рубац за шпањолског бика; да држање њега на столици оделног предстојника значи дражење и изазивање српског народа. И они га уклонише, поклонили се под мораш вољи народној. Јер, кад је летос коалиција тражила од бана да уклони Араницког, бан није хтео, он је волео раскинути с народом, са коалицијом, него с Араничким. Он се изговарао да је Аранички врло способан чиновник, да га краљ не да. Бан је рачунао да ће Аранички проћи на изборима, па ће он онда моћи рећи: Видите да је коалиција лагала, кад је говорила да народ не може трпети на влади Араницког, а нарочито народ српски. Видите да српски народ има поверења у Араницког.

Но Кореничани и Брложани помрсише бану рачуне: У Кореници се Аранички није могао

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

ни кандидирати, а у Брлогу се кандидирао, али и љоснуо славно. И, што бан није хтео учинити летос добре воље, то је сад урадио под мораш.

Има земаља где је народна увек старија. Тамо Аранички не би никад могао постати што је био. Наша држава не спада у такове земље. У њој се народна слуша тек онда, кад виде да се не може никако другачије, кад виде да чак ни вешала не помажу. Али, на крају крајева, ипак се мора послушати, кад се види да баш никако, ни под коју цену ми нећемо другачије. Шта дакле да научимо одавле? Морамо до краја остати код свога, не смемо се дати ни с чим одбити од своје праведне ствари, не ваља да се покажемо слаби, крхки и савитљиви, кад се ради о добру нашем. И тада ће слушати и нас, нас сиромашне, презрене, прогоњене људе, тада ће ратари моћи да збацују банове и оделне предстојнике, не ваљају ли, као и у другим земљама, где се народна слуша на прву реч.

Народ је велика моћ, народ није шала, само мора бити свестан тога, да је у њега та моћ, хоће ли само.

Зар су брлошки сељаци икад мислили да они могу збацили са столице његове оделног предстојника, човека који управља свима судовима у краљевини? А ето видите да могу и како могу. И тако народ може све што је по закону, хоће ли само. Безаконје се чини само незналицама, плашљивцима, људима који нису свесни својих права. Народ, дакле, држи своју судбу у својој руци.

То нека народ нигда не заборавља, а крвнику српском сретан пут. Како радио онако благословљен био и он и све његово! Друге поупдбине није од нас заслужио.

Русија.

Природа Петра Великог, његова ђуд, наваде.

Ред је да на крају проговоримо коју о том, какав је Петар био као човјек, кад знамо какав је био цар,

Био је грдосија од човјека, висок, плећат, јак као црна земља, а, радећи вјечито са сјекиром и чекићем, још је већма очврснуо. Могао је сребрени тањир савити рукама у трубу, а кад би ко бацио у зрак комад сукна, он би га ножем у зраку пресекао. Лицем је био прикладан, лијеп. Само му се у гњеви лице грчило страховито, спадала га је тад болест живчана. То му је остало из дјетињства, од дана када су бунтовни стријелци 1682. године побили на његове очи фамилију његове матере, ујаке му. И кад би се Петар разгњевио, а лице му се стало у грчевима савијати, и његове велике очи стаде бости као шиљци, све је око њега цеп-

тило у великом страху. Тада није знао мјере своје бијесу и јао си га ономе, на кога би се тај бијес сасуо. Не би му горе било ни у лављим панџама.

Ума бистра, што као од шале схваћа и најтеже ствари, он је лако учио све и много је сам, без учитеља, научио. Од 25 година знао је 14 разних заната, брод је сам знао начинити и сад се чува у Петрограду један брод, који је он сам својом руком до оног најмањег клинчића начинио. Без рада није му било живота, радио је вјечито, све је волио учинити сам или барем на своје очи видјети како други раде. То је тражио и од својих млађих. Једном се возио са главним надзорником полиције (генерал полицајмајстер). Наиђу на мост, који није био добро начињен. Петар нареди кочијашу да иде поправити што не ваља, а дотле је штапом избатинао надзорника полиције, вичући: „Хоћеш сам све надзирати“. Кад се свршило, попне се у кола, зовући и полицајног надзорника: „Сједи, брате!“

Стрепила су пред њим велика господа. Зло је било кад је ту, а горе кад оде, јер вратиће се, па ако не нађе све у реду тешко њима. Кад се једном кретао на далек пут, питао га је државни сенат (врховна власт у Русији тада, што је сад министарство, влада), шта ће радити. Петар им је одговорио: „Рекао сам вам — не спавајте, и понављам вам: не спавајте и опет не спавајте“. И цијела живота радио је тако, као да све око њега хрче: без престанка је будио, гурао у ребра и за ноге вукао друге поспане.

Прешао је сву Русију унакрст на колима, и то не једаред. Свуда је све он главом морао видјети. Ни ишао није полако, већ као вихор. Они који су ишли с њиме морали су непрестано трчати, док је он својим обичним крупним и брзим кораком грабио напријед. Волио је живјети међу људима раденицима. Мрзио је параде као ђавола. Кад год је морао бити на каквој паради, био је сав сметен, збуњен, а зној му је лио с лица. Штедио је као да ће од глади умријети. Носио се припросто, није га било срамота обувати чарапе покрпане и носити ципеле издераних пета, а примати госте у излизаном капуту и хлачама. У Петрограду начинио је за се дрвену кућу, у којој је живио, а за госте је имао двор лијеп. Прије њега трошио је царски двор годишње преко по милиона. Он је тај трошак снизио на 60 хиљада годишње, на десети дио. Кад је био у француској пријестоници Паризу, разгледао је град пјешачећи, јер, вели, кола су паришка врло скупа! Волио је састајати се са припростима људима, војницима, матрозима, радницима, јер је с њима могао говорити отворено и једно-

WWW.UNILIB
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ставно, није морао пренемагати се, а у господском друштву то се тражило и тражи се.

Хвалисавце и брбљавце, и на језику јунаке није могао видјети. Једном је разговарао с неким страним официром. Овај се хвалио, лагао, мазао да је страхота. Петар слуша, слуша, трпи, трпи, најзад не могаде више, разбјесни се, плуну му у лице и окрену се без ријечи.

Строг је био и тврд. Али ако је збиља неко ваљао, вриједио, тога је дизао високо, себи га уз кољено метао, па ма био црни циганин по крви.

Над мртвим његовим тијелом проговорио је један митрополит и ове ријечи:

„Оставио нас је, али не као просјак и сиромаше, имамо неизмијерно богатство његове силе и славе, које нам је остало у његовим дјелима. Оставио нас је тијелом својим, али дух свој оставио је нама“.

Право је рекао. Дух Петров остао је у његовим дјелима и водио Русију и по његовој смрти све даље и даље до славе и величине.

Такав је, ето, био велики цар руски Петар.

б.

О избору опћинског одбора.

Право бирања.

Дакле, да неко има права бирати опћ. одборнике, 1) он мора бити опћинар дотичне опћине, 2) мора бити мушкарац, 3) мора бити пунолетан, 4) мора бити самосталан, 5) мора бити непорочан и 6) не сме бити под стечајем (банкротом).

Сад да сваку ову тачку мало поближе растумачимо.

По нашем закону имаду 4 врсте опћинара (чланова опћине): 1. опћинари *припадници*, који су у опћини рођени, или су примљени у свезу опћине, па живе у њој *на свом земљишту*; 2. опћинари *становници*, који су у опћини рођени или примљени у њезину свезу, па стално живе у њој, али не на свом земљишту, него на туђем или на ничијем; 3. опћинари *поседници*, који не живе у опћини, нису ни завичајни у њој, него само у њој имаду некретнина (земље, зграда); 4. *нестални* опћинари, који ни по иметку ни по особи својој (завичајности) не спадају у опћину, већ живе у њој само привремено, по служби својој или по ма какву послу.

Од ове четири врсти опћинара само задња врст, нестални опћинари немају права гласа код бирања опћ. одбора.

Но од ових опћинара само мушкарци опћинари имају право гласа за опћинске изборе, а женске не. Ово ваља због тога споменути, јер се у закону вели да у име кућне задруге врши

право гласа кућегосподар. А ми знамо да и женско може бити кућегосподар, па би се могло узети да и женске које су кућегосподари имаду право гласа. Стога закон изричито вели да само мушкарци могу имати право гласа.

Што се тиче *пунолетности*, треба рећи овде онима којима нису познате одредбе закона о њој, да се може на три начина постати пунолетан. Обична је пунолетност кад се наврше 24 године. Но може се и пре постати пунолетан. Ако неко пређе 20 година, може га суд на очеву или тугорovu молбу прогласити пунолетним и пре него наврши 24 године. Осим тога, сматра се да је неко пунолетан и без проглашења судског, ако му област и пре навршења 24 године допусти да води трговину или занатски какав посао.

Дакле, ма на који начин постао пунолетан опћинар, он има право гласа, само ако шта друго не смета.

Закон тражи за право гласа и то, да неко буде *самосталан*. То значи да је врстан сам својим радом себе и породицу исхрањивати, и не живи од милостиње опћине.

Закон вели да мора бити непорочан онај који хоће да има право гласа. То значи да не сме бити осуђен *од суда* правомоћно ни због каква злочинства или прекршаја, због ког се по закону од 10. јунија 1890. г. губи и право бити изабран и право бирати, било код саборских, градских, жупанијских или опћинских избора. Од прекршаја спадају овамо само прекршаји крађе, преваре и проневере. Због осталих прекршаја не губи се изборно право. Злочинства спадају сва.

Код злочинства политичких (а то су: велика издаја, сметање јавног мира, буна, устанак, јавно насиље) губи се право гласа од дана кад осуда постане *правомоћна*, т. ј. кад се више не може правити никакав редовити правни лек (призив и ништовна жалба) па до дана кад се претрпи казна. Чим се претрпи казна, одмах се може добити право гласа, не треба иза тога да протече ни један дан. То што вреди за политичка злочинства вреди још за два три непотитичка злочинства: злочинство двобоја, припомоћи дане злочинцу сакривањем, убијства у тучњави и припомоћи дане војнику да утече.

Код свију других злочинстава, ако је кривац осуђен до пет година робије, мора проћи пет година, а ако је кажњен са преко пет година робије мора проћи десет година *од дана кад је свршио казну, кад је одробовао*, па да поново може стећи право гласа. А ако је осуђен ради прекршаја крађе, проневере и преваре, онда морају проћи 3 године од дана свршене казне, да се опет може стећи право гласа.

Овде треба имати ово на уму: Није по за-

кону како раде неке области и траже да онај ко је претрпио казну мора још добити о том и сведоцбу од суда, па да стекне право изборно. Закон вели да се право изборно може стећи, чим прође време одређено у закону, а не кад се добије сведоцба. Област је сама дужна уверити се код суда јели то време збиља прошло.

Ако краљ кога помилује, онда се сматра као да је претрпио тога часа казну и рок се од тог часа рачуна.

Дакле само судске осуде могу одузети починност. *Осуде политичких области не сметају ништа*, можеш бити осуђен од општине, котара и т. д., колико хоћеш, па не губиш право гласа.

И најзад, да општинар има право гласа, не смо бити под стечајем. А под стечајем је онај ко је презадужен па веровници преко суда израде те му се забрани свако располагање с иметком. Кад стечај прође, опет се може имати право гласа.

(Наставиће се).

† Лав Николајевић Толстој.

Чули су за њега и тежаци, читаоци нашег листа. Доносили смо у „Срп. Колу“ басне његове, које је саставио за забаву и поуку руским ратарима, које је он толико волио, толико их на своја добра прса привијао и старао се о њима. Мало је кутова на пространој земљи, у којима није одјекнуло његово име за његова живота. Не знамо хоће ли их бити, у којима се неће чути за ономадашњу његову смрт. Јер, у недјељу, у 6 сати у јутро умро је Толстој у 83. години живота: Човјек на свијету најчувенији по дубокој својој мудрости, по племенитости свог срца, по доброту своје душе, и по неизмијерној љубави према истини, којој равне није било.

Како да кажемо вама тежацима какав је био човјек овај наславнији Рус? Да кажемо: пророк, праведник, мудрац, светитељ, све уједно, не би рекли ништа неистинито и ви би нас разумјели.

Слаби смо створови ми сироти људи, меки према сили гријеха, немоћни да одолимо сластима њиховима. Боримо се, бранимо, али најзад клонемо, и, као даска ношена водом, не бранећи се пуштамо да нас носи бујица гријеха свакојаких: себичности, мржње, зависти, лажи, злобе, пожуде тјелесне; савијест заспи у људима, душу сапне посве и зароби тијело, чини се, примиче се царство сотонино: нестаће посве у нами доброг и лијепог. Ако се у таквом часу појаве људи с великом душом, срцем и памећу, који примјером свог чистог, светог и праведничког живота буде у нама нашу за-

спалу савјест, грме у наше уши ријечи пријекора и кајања, кријепе наше малаксале душе — борба наша са гријехом биће лакша, у њима ћемо ми налазити ослон и велику помоћ.

Толстој је био такав човјек велики, не само за свој руски народ, већ и за све људство.

Био је гроф, богаташ, милионер. Али ни части, ни благо, ни слава велика, коју је стекао као један од најславнијих књижевника свију вијекова, нису га узнијели. Штогод је постајао славнији међу људима, све више је долазио до увјерења о слабости и грјешности и малоћи својој и све више настојао да не силази са пута добра, истине и правде, све више се трудио да се усаврши и поправи и приближи Богу, живећи животом чистим, љубећи све људе, заклањајући све несрећне, биједне, помажући си-

† Лав Николајевић Толстој.

ротне, учећи непросвијешене, будећи душу и савјест у грешнима, опраштајући свима и молећи све за опроштај, ако је згријешо према њима. Из буке градске повукао се на своје сеоско имање, обукао сељачко одијело, орао, пилио, цијепао, шио, учио као учитељ сељачку дјецу, писао за тежак, давао им упуте и савјете, помагао их на сваку руку, да су га вољели као оца и мајку своју. Сав свијет стао је гледати у њега као у новог неког пророка, светитеља и учитеља људског и хиљаде и хиљаде људи узеше грнути у његово село да га виде и чују. Одрекао се пића, мяса, дувана, раскошних јела, свију забава, богаташ живио је као обични сиромашан човјек.

Без ике силе осим свог светог живота и славног у свијету имена био је тако силан, да

је најсилнијег цара на свијету, цара руског смио јавним, отвореним писмом прекорити као мало ђаче због рђава владања његова; да је јавно смио позивати војнике, нека не слушају заповиједи царевих и не убијају браће, народа зато што тражи круха и слободе. Нико га није смо дирнути, цар је слушао и трпио. Јер ко би у њега дирнуо, тај би у срце такнуо оштрим шиљком милионе Руса и скупо би га стало то.

И још му се чинио његов живот превише господски, изгледало му је да vara и себе и друге, јер да не живи сасвим онако како учи. Зато је одлучио да остави и своје имање и своју породицу, и да оде негдје у забит, гдје ће, по обичају многих руских сељака, да живи у самоћи, предан мислима о Богу, о души, о смрти и животу људском. Пошао је био кришом од својих на планину Кавказ, гдје живе сељаци који су удесили свој живот по његовој науци. Но старац се успут прехлади, добије запаљење плућа и умре у недјељу у мјесту Астапову. Умрије да вјечито живи, док је људи. Русија сва грца у сузама над мртвачким сандуком свог највећег сина, дан његова погреб је дан жалости народне, на који престаје да се ради, забавља и весели у Русији: затварају се дућани, канцеларије, позоришта, забавишта. Уз руски народ тугује од срца и цијело људство. Тугујемо и ми Срби, браћа руска, над гробом овог праведника, и ми Срби, за које је он за ових последњих прогона и патња наших заложии своју велику ријеч, жигошући пред свијетом наше крвнике. Јер, гдје год су на свијету прогонили и газили кога, устајао је сиједи Толстој да дигне свој глас против тога, па за велеиздајничке парнице није ни на нас заборавио.

Вјечна слава и спомен праведнику!

Јесам ли послао претплату на „Српско Коло“?

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послаше нам г. г. Јован Јасић из Мошћенице 1 К 60; Јандро Стакић из Широког Села 2 К 40; „Коло младих Срба“ из Б. Пеште 3 К 20; Ђорђе Бранковић из

Оточца 14 К 40; д-р Никола Грковић из Госпића 4 К; Гавро Лукић из Бенковца 22 К 40; Матија Ђирић из В. Радинаца 3 К 20; Стеван Пожарац из Обрежа 1 К 60; Тепшић Никола из Блатуше 41 К 82; Крга Никола из Белишћа 2 К; Лапчевић Стеван из Кнезовљана 1 К 80; и Ђулибрк Бранко из Кулен-Вакуфа 3 К 20 ф.

Хвала нашим пријатељима!

Ђорђе Бранковић свршени правник скупио је у Огочцу у једном друштву 14 К 40 ф., да се за тај новац шаље „Срп. Коло“ петорици Срба ратара у котару брлошком.

Хвала и њему и дароватељима у име ратара, којима лист шаљемо.

Сабор краљевине Хрв. и Славоније састао се у уторак 22. о. мј. и одмах је одгођен на неодређено вријеме. Бан је рекао да му је краљ допустио нека одгоди сабор, док се не створи у сабору већина, која би била уз владу. Сад те већине бан нема. Уз њега је само 18 његових мађарона и 9 посланика Радићеве хрватске пучке сељачке странке, јер Радић је посве отворено прешао влади.

Бан се нада да ће већи дио коалиције пристати уз њега. Онда би он уз своје људе, Радићевце и вирилисте имао већину. Али од коалиције неће нико пристати ни на договоре с баном догод се не повуче жељезничка прагматика, којом је на нашим жељезницама узаконен мађарски језик. Неће ни у договоре с њим, а камо ли пристати уз њега.

Куенов говор. Мађарски министар предсједник гроф Куен држао је у пештанском сабору говор, у ком се испричавао посланику Барти, једном Мађару који до лудила мрзи нас, јер је Барта напао Куена да ради на штету Угарске, а на корист Хрватске. У овим говорима има ствари, које су нас љуто увриједиле и запекле, па ћемо у идућем броју проговорити о њима.

Лична жељезница као да ће ипак бити саграђена, јер ратно министарство тражи оштро, да се гради. Не тражи због нас и Личана, већ зато што Далмација није спојена жељезницом са државом. Кад би дошло до рата с Италијом, војска и заира би се копном споро тамо кретала, а морем не би могла никако, јер у Талијана је много јаче бојно бродовље. Међутим би Талијани на бродовима могли за 24 сата пребацити војску у Италију.

Милостиви гроф. Почетком овог мјесеца изашао је у службеним „Народним Новинама“ оглас, којим нашички суд јавља, да ће се продавати имања неких сељака за дуг грофу Теодору Пејачевићу. Између осталог расписује се дражба једног ратарског иметка, вриједна 1000 К за дуг од 6 К 85 фил.

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

Гроф милионер није могао причекати за ових 6 К 85, него је натоварио оволики трошак дражбени јадном сељаку, који ће ма под највећу камату морати сад смоћи и 6 К 85 и трошкове расписа дражбе преко адвоката, јер, јадан, не ће моћи допустити да му се прода за 6 К 85 ф. посјед.

О овом треба да размисле они који су за паприкаш и друго мито гласали за грофа!

Гашо Девих банов фуријешница (ћирица). Кад је бан прошле недјеље ишао у Беч, Гашо Девих ишао је с њиме и пазио на његову пртљагу, путне ствари. Његов је посао предавати банове ствари на жељезници и водити их, додати бану шешир, штап, амбрел, помоћи му да обуче и скине капут, објесити капут о клин и тако даље. Кад се вратио с пута, тужио се Гашо једном доктору у Загребу, да је негдје у забуну изгубио кутију (шкатуљу) с једним бановим шеширом, па се бан страшно љутио. „Силовит је бан — јада се тужни Гашо — ни кад му угодити.“

Бан увијек овако, кад иде на пут, вуче по неког од људи покорних, да му помаже код путних ствари. Велики је шкртац, па му се не да плаћати пединтере или фуријешнице, кад има људи као Гашо што је, који тај посао врше бесплатно.

Стога бан и мрзи људе мрка погледа као Бањанин што је и протурује у сабор, ако треба газећи закон, пединтере и фуријешнице као што је Гашо Девих.

Јадни, јадни Гашо!

Неће га. У опћини Подлапачи котара удбинског већина је Хрвата. Кад је Гашо Девих тамо кортеширао, хтио се умилити Хрватима, па је рекао да је и он православни Хрват. То се згадило једном напредњаку Хрвату шумару, те га изгрди пред свима, што се одриче имена свог, као да је стари капут, а не славно име народно и рече му да Хрватима не треба таквих, јер такви би се, кад би им затребало, одрекли исто тако лако и имена хрватског.

Нова мађарска насеобина у Хрватској. У Молавини (жупанија бјеловарска) имао је имање од 12.000 јутара белгијски гроф Доре. Сад је он продао то имање једној мађарској банци за 4 милиона и триста хиљада круна. Мађарска банка кани имање парцелирати (подијелити на мање комаде) и населити на њему Мађаре. Тако се туђинци све више увлаче у нашу земљу.

Један наш претплатник није нам платио претплате, па смо му обуставили лист. Због тога се јако наљутио и испсовао нас у листу. Вели да смо свакојаки људи кад унапрво тражимо новац, јер унапрво се нигдје не даје ништа.

И томе пријатељу и свима који можда ми-

сле што и он кажемо да штампа и отпремање „С. Кола“ од почетка године до данас стоји 9000 К. И сав тај новац исплатили смо до задњег филира, јер ни штампарија нити ико други не ће да чека, ван траже новац. Откуд би га ми дали, кад би сви претплатници тражили од нас да им шаљемо лист унапрво, па да нам плаћају кад прође година? Нека о том промисли онај љутити претплатник!

Различите вијести.

Јунац за 33.384 круне. У Лонсхеду (у Енглеској) купио је Лорд Ловат једног јунца од 9 мјесеци за 33.384 круне. Јунац је пасмине Шорнторске и тако диван, да вриједи ову голему своту новаца, цијели иметак један!

Ето, што вриједи одгајати добру пасмину говеда и ма какве друге стоке.

Број Жидова на свијету. Један жидовски лист објављује да Жидова има свега на свијету 11 мил. 817 хиљада и 783. У Европи има их 8 мил. 942 хиљаде а од тога их има највише у Русији: 5 мил., 110 хиљада и 548, а онда у Аустро-Угарској: 2 мил. 86 хиљада и 277; у Њемачкој има их 607.862; у европској Турској 282.277; у Румуњској 266.652; у Енглеској 238.275; у Холандији 105.988; у Француској 100.000; у Италији 52.115; у Бугарској 33.603; у Белгији 15.000; у Швајцарској 12.264 и онда све мање у другим државама. У Србији има их 5.000 а у Хрватској преко 20.000.

У Америци има Жилова 1 мил. 894 хиљ. 409; у Азији 522.635; у Африци 341.867; у Аустралији 17.106.

Најнесрећније су Русија и наша држава, јер има у њима двјема на преко 7 милиона Жидова. Остала 4 милиона раздијељена су на сав остали свијет.

Писмо једног ратара из Далмације.

Ратар Н. К. из Буковића у Далмацији послао нам је ово писмо:

Често сам пута читао у „Српском Колу“ коју поучну за добро и корист српскога народа. Више пута сам и читао, како су Срби ратари свјесни у Хрватској и Славонији, како се они боре и отпочињу напредне послове. А Далматинац неће него у крчму, па метне преда се дволигру вина и чашицу, па пије. Ако што и заради, он у недјељу потроши, а неће да иде па да гледа своју стоку, што би му било корисније. Па још каже: Е, не пиј кад има, не пиј, кад нема, онда никада. А што потроши за један дан, оним би могао се претплатити на који лист, особито ево му „Српско Коло“ од кога за српскога тежака нема лепшег листа, може га читати сваки Србин ма из којег краја био, из Далмације или из Хрватске и Славоније. Зар нас није све једна мати одгојила, нас Србе ако се и јесмо одвојили и отишли на дијелове. — Ево ћу вам да сад испричам нешто од мога стрица, који ме љуто увриједио, али ни у чему другом, већ што је

са својим гаднијем и непоштенијем ријечима грдио Србе. Он каже: Мени је свеједно, па био народности или српске или турске или ма које друге, само нека је мени добро. Али то није истина. Више сам пута био с њиме код блага и читао би му „Српско Коло“, а он ми каже: Ту нема ништа него лажи. Може се и не вјеровати оном, о чем се прича да се догодило по свијету, али није оно лаж, чим се поучава народ и за корист му се каже, да на кривој стази не забаса, и да буде просвјешћенији и сретнији код свога дома, и на путу, и међу својом браћом. А тако не мисли мој стриц. Баш ја немам чиме да се похвалим, јер не могу друго да чиним, али барем читам „Српско Коло“, које ме је научило свему што је боље и корисније: Потегло ме са кривог пута, збратило ме са Србином, научило ме свему и дало ми је да ми се није рђа ухватила мога образа, да ми не би потавнило лице на дивану међу мојом браћом Србима. Поздрављам вас све тамо.

Из живота Карађорђева.

Карађорђе и Дели-Мехмед.

Карађорђа су Турци од увек мрзили, много пре него је дигнуо 1804. год. буну против њих. Стога су га често изазивали, не би ли се пустио с њима у кавгу, па да га убију.

Изнећемо овде два три таква случаја.

По Божићу 1802. године некакав Дели-Мехмед, хваљен јунак турски, дође у Тополу, па не нађе Карађорђа код куће, јер беше отишао на кумство у Жабаре Јовану Керти, те му крстио сина Петра. Кад сврше крштење седоше да пију и то: поп Филип, домаћин Керта, крштени кум Карађорђе и комшије: Јован, Живан, Величко и Илија, док ето ти Дели-Мехмеда на врата, уђе у кућу, па викне на Карађорђа:

— Хајде, бре, да ми покажеш пут!

На ово му Ђорђе одговори:

— Иди, Турчине! Без вође си дошао, без вође иди, слеп ниси; знаш откуд си дошао, знаш куд ћеш ићи, очи имаш!

Тада се Турчин залети на њега да га извуче напоље и да му одсече главу. Али Карађорђе се ухвати с њиме у коштац и тресне га покрај огњишта. Чалма му спадне с главе и у мало не падне у лонац који стојаше поред ватре; оружје му Ђорђе избаци напоље, где га жене залију водом. Затим га стане газити и гњечити коленима. Зубе му није поломио нити му је ока истерао, али му је ребра с ртеницом саставио тако, да је мало жив отишао.

Претплатници!

Почели смо у броју 43. износити колико нам је ко дужан за „Српско Коло“ ове године. Мислили смо да нам дужници не шаљу новца, јер не знаду, колико треба да пошаљу.

Међутим се неки нађоше увијешени и писаше нам да то није лијепо што радимо. Ми

питамо све правичне људе, а јели лијепо закидати један сиромашан народни лист, који је толико на зубу нашим непријатељима? Дакле, није лијепо, кад опоменемо за своје, а лијепо је бадава читати лист!

Прошли број издали смо већи, да људи имају више шта читати. Ми би то могли чешће радити, да нас не закидају наши претплатници. Она два листа што смо их штампали више у прошлом броју коштају нас 34 К. На дугу имамо преко 1000 К. За тај новац ми би могли сваком другом броју додати два листа. Колико би онда „Срп. Коло“ било пуније и боље! Људи би више нешто сазнали и научили. Зато би рађе држали лист, а ми би добили још више претплатника.

Ми поново кажемо: Једина профит за којом ми идемо та је, да се српски тежак што прије просвијети. Онда ће бити боље и њему и свима нашим пословима народним, цијелом Српству. Зато би ради да „С. Коло“ буде што потпуније, што веће и боље, а не можемо ништа учинити кад у једну руку лист нема толико претплатника, колико би морао имати, а другу руку, многи нам претплатници закидају лист.

Ви, који сте тачни, који волите „Српско Коло“ и старате се за њ, упућујте оне немарне, нека за оних 27 ф., колико мјесечно стоји „С. Коло“, не чине штете нашој народној ствари, нека не ометају једини наш тежачки лист у његову послу, нека не праве штете ни вама, јер да су они тачни као ви, лист би био пунији, већи, имали би и ви више шта читати.

Уредништво „Српског Кола“

Одговори уредништва.

П. Гл. у Г. Н. Могу и неписмени и старци преко 60 година бити изабрани за опћ. одборника. Само се људи од преко 60 година не морају примити те части, ако неће, а други морају.

У првом разреду има онолико изборника колико се свега у оба два разреда бира одборника. Бирају ли се 24 одборника, онда 24 опћинара, који плаћају највише пореза, бирају 8 одборника између себе. Није одређено колико морају плаћати пореза, него само да плаћају највише пореза, па сад ма колики он био.

И. М. у Д. Рекламирајте о новој години своје изборно право, јер ако Ви имате прђијског иметка и нањ плаћате државног пореза 19 К, онда имате право гласа. Отац има у име задруге право гласа, али Ви имате у име свог осопца, прђије.

С. М. у Б. В. Кад је она брисана из задруге, а то је учињено по праву, јер је више од 5 година без допуштења била отсутна, онда Ви нисте дужни плаћати болнички трошак. Осуде ли Вас, правите уток и позовите се на опћину, да посвједочи о том, да је баба брисана из задруге.

Чудо од буквара. Овај мој буквар има дра-наест лекција. Од првих осам лекција може свака да се научи за по сата, а последње четири свака за један сат времена — Уз овај буквар може сваки сељак бити учитељ, ако и сам умије читати. Ко ми пошаље са поштанском у утницом 55 потура (филира), тај добија буквар са наплаћеном поштарином. — Улма (Temes m.) Банат.

1842 Љубомир Јовановић, школски управитељ и учитељ.

Потврда. Овим потврђујем, да сам два момка, који нијесу умјели ни читати ни писати, научио за неколико минута да сасвим добро читају прву лекцију у буквару г. Љубомира Јовановића. — У Алибунарју (Банат). Миша Галкановић, парох.

Тражим да купим параднога коња

длаке црне (вранца) високог 170 цм. стара до 6 година, доброга касача. — Ко има на продају нека ми понуди, с ознаком цијене и какве је расе.

:: Мишко П. Јовановић, Доња Тузла (Босна) ::

1848

2-3

ВОХАНКОВИ МЛИНОВИ, МОТОРИ И ЛОКОМОБИЛИ : НА СИРОВО УЉЕ :

Трошак на сваки сат и сваку коњску снагу један и по филира зајамчено. Ванредно миран и једнак ход, за сваку индустрију прикладни. Без вентила, без цијеви за паљење, погибел експлозије искључена. 1869

Нема финансијске контроле, обласна дозвола није потребна.

Прорачуни бесплатно и франко.

Заступник у Загребу: Т. Георгијевић
Прерадовићева улица 20.

Заступник у Пакрацу:
Стево Зунановић.

ПАНЕ РУДИЋ :: ПЕТРИЊА

препоручује поштованој браћи Србима
:: да је уз опанчарију ::

ОТВОРИО И РЕМЕНАРИЈУ

и прима све остале поправке уз јефт-
:: тинију цену него игђе ::

СРПСКО КОЛО

прима привредне огласе по најумјере-
--- нијој цијени ---

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје сјату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српског Братства“. Из тог фонда снабђева се сирочад одјећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из аустроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

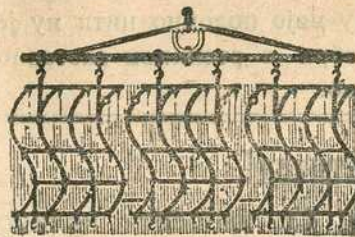
Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње, да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНОТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. **Гонотол** се **једе**, дакле нема шприцања. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ
препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534
господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије творнице **Ф. и П. Коваржих** из Простејева у Моравској, и шиваћи стројеви су из најгласовитијег фабриката „Пфаф“ и систем „Сингер“. За доброту и каквоћу јамчимо. Горње стројеве продајемо за готов новац, као и на оброчне отплаћивање уз творничке цијене и обављамо све поправке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој радионици

Управа.

Одговорни уредник: Будо Будисављевић.